

Gemeenteraad Tytsjerksteradiel

Burgum, 24 januari 2022

ons kenmerk :
dossier : Z2022-00328
behandeld door : Jeen Jager
telefoonnummer : 14 0511
uw brief van :
uw kenmerk :
onderwerp : **Schriftelijke vragen Nalevingsvisie**

Geachte raadsleden,

Ten behoeve van It iepen Poadium van 20 januari jl. hebben de fracties van PvdA en VVD schriftelijk een aantal technische vragen gesteld. Vanwege tijdsdruk is in de vergadering besloten de antwoorden schriftelijk aan de raad toe te zenden.

Ik behandel de vragen hieronder puntsgewijs.

Vraag 1 PvdA:

- Wat is de taakverdeling tussen de medewerkers vd gebiedsteams en de handhavers? Wie doet wat?

Antwoord:

De sociaal werkers van de gebiedsteams hebben als taak om inwoners met een hulpvraag passend te ondersteunen. Het doel van het ondersteuningsplan, bijvoorbeeld maatschappelijke participatie of (betaalde) arbeid, staat daarbij centraal. Een handhavende rol past niet bij deze doelgerichte werkwijze. Wel wordt verwacht van gebiedsteammedewerkers dat zij het gesprek aangaan wanneer er onrechtmatig gebruik van voorzieningen wordt geconstateerd.

De taken van de medewerkers van naleving verschillen per wet. Het accent v.w.b. de Jeugdwet en de Wet maatschappelijk ondersteuning ligt op het toezien op kwaliteit van de geboden zorg. Op het terrein van de Wet maatschappelijke ondersteuning hebben wij lokaal een toezichthouder Wmo. Op het gebied van jeugd is dit provinciaal (toezicht op kwaliteit) en landelijk (toezicht op calamiteiten en geweldssituaties) georganiseerd.

Het accent v.w.b. de Participatiewet ligt bij naleving op het toezien op de rechtmatige verstrekking van inkomensregelingen en algemene bijstand.

Preventief kunnen de medewerkers naleving betrokken worden door inkomensconsulenten bij een eerste bijstandsaanvraag, daarna wordt signaalgestuurd gewerkt. Sociaal rechercheurs worden enkel betrokken wanneer er een fraudezaak is die meer dan € 50.000 betreft.

Vraag 2 PvdA:

- Wat wordt bedoeld met handhaven op basis van signalen? Van wie?

Antwoord:

Hiermee bedoelen we dat wij handhaven wanneer er signalen binnenkomen en bijvoorbeeld niet het periodiek dossiers doorlopen of standaard heronderzoeken uitvoeren.

Signalen kunnen voortkomen uit:

signalen uit wijzigingsformulieren, dit zijn signalen die door de uitkeringsgerechtigden zelf worden doorgegeven, bijvoorbeeld een wijziging in de gezinssituatie of inkomen

signalen uit het Inlichtingenbureau, dit zijn signalen die door middel van landelijk gekoppelde bestanden aan de gemeente worden doorgegeven, bijvoorbeeld op het gebied van inkomsten of kentekenregistraties

signalen uit eigen constatering, dit zijn signalen die voortkomen uit contacten met de uitkeringsgerechtigde door een consulent inkomen

signalen uit re-integratie-activiteiten, dit zijn signalen die er op wijzen dat onvoldoende wordt meegewerkt aan bijvoorbeeld de toeleiding naar werk als gevolg van wellicht andere activiteiten

signalen uit het geautomatiseerde systeem, dit betreffen bijvoorbeeld signalen die wijzen op het bereiken van een andere leeftijd, waardoor een andere norm van toepassing wordt

signalen uit fraudetips, dit zijn signalen die via derden binnenkomen en die wijzen op een onrechtmatig gebruik van een uitkering of voorziening

Vraag 3 PvdA:

- Handhaven zit niet in het pakket van gebiedsteams maar hoe kijken zij dan vanaf het begin mee?

Antwoord:

Zoals genoemd staat het doel centraal voor de werkwijze van de sociaal werkers in de gebiedsteams. Bij een hulpvraag wordt door sociaal werkers altijd breed naar de verschillende levensdomeinen gekeken. De accenten verschillen per wet hoe het begrip naleving/handhaving moet worden uitgelegd.

Bij de Wmo en Jeugdwet moet de zorg en ondersteuning van goede kwaliteit zijn, sociaal werkers hebben er een rol in dit te bewaken. Bij persoonsgebonden budgetten is het belangrijk hier vanaf het begin goed op

toe te zien.

Sociaal werkers Participatie hebben als doel om inwoners te activeren of richting arbeid te leiden. Gezien ook zij breed de verschillende levensdomeinen bespreken en kunnen financiën aan bod komen in het gesprek. Goede voorlichting en in uitzonderlijke gevallen het gesprek aangaan over onrechtmatigheden horen daar vanaf het begin bij.

Vraag 4 PvdA:

- Hoeveel formatie / capaciteit is hiermee gemoeid? Medewerker naleving: komt deze van een andere afdeling of komt hier een vacature(s) voor?

Antwoord:

Er komen geen nieuwe vacatures. De huidige capaciteit op gebied van naleving is als volgt:

Medewerkers handhaving: 2 fte

Toeziethouder WMO: 0,33 fte

Vraag 5 PvdA:

- Wat is omgekeerde handhaving?

Antwoord:

Met omgekeerde handhaving stel je het doel dat je met de inwoner wilt bereiken centraal. De regels zijn daarbij niet leidend en je kijkt naar hoe de inzet van acties, ook op het terrein van handhaving, bijdragen aan dit doel, rekening houdend met de omstandigheden van de betrokkene. De bedoeling is dat voor de toekomst een rechtmatige situatie wel is gewaarborgd.

Vraag 6 PvdA:

- In welke gevallen wordt wel/ niet teruggevorderd? Actueel op dit moment.

Antwoord:

Dat is niet op voorhand te zeggen. In principe geldt op grond van de wet dat wanneer sprake is van schending inlichtingenplicht, het college moet terugvorderen. Er wordt bij elke individuele beoordeling wel het onderscheid gemaakt in fouten en vergissingen en fraude met het oogmerk er financieel beter van te worden. Ingeval van een fout of een vergissing ligt het meer voor de hand om hier met een andere blik tegenaan te kijken. Overigens wordt in de nalevingsvisie ook bij fraude, waarbij het oogmerk was er financieel beter van te worden, gekeken naar de individuele situatie met het oog op het voorkomen van uitzichtloze situaties.

Vraag 7 PvdA:

- Onaangekondigde huisbezoeken, hoe gaat dat in zijn werk? Wanneer gaan we hier op over?

Antwoord:

Een onaangekondigd huisbezoek wordt vanwege de proportionaliteit alleen in zeer uitzonderlijke situaties ingezet (in de afgelopen jaren slechts eenmaal) en alleen maar als de informatie niet op een andere voor de inwoner minder belastende manier is te verkrijgen (subsidiariteit). Normaalgesproken kondigt men het huisbezoek aan. Deze vorm heeft zich vanwege corona niet voorgedaan.

De ambtenaren hebben dan de volgende verplichtingen:

- Het zich voorafgaand legitimeren (het college dient ambtenaren daartoe legitimatiebewijzen te verstrekken).
- Het mededelen van het doel van het huisbezoek. (informed consent)
- Het voorafgaand aan het binnentreden daarvoor toestemming vragen aan de bewoner.

Over de vraag of de bewoner al dan niet toestemming verleent, mag geen twijfel bestaan. De bewoner zal op duidelijke wijze kenbaar moeten maken dat hij geen bezwaar heeft tegen het betreden van zijn woning. Dit kan door middel van woorden maar ook door gebaren. Als het voor de medewerker van de sociale dienst niet duidelijk is of de bewoner de toestemming verleent, moet hij aannemen dat de bewoner de toestemming weigert. Ook als de bewoner niets zegt, mag niet automatisch worden aangenomen dat de bewoner geen bezwaar maakt. Natuurlijk kan de bewoner zijn eenmaal gegeven toestemming op elk moment intrekken. Vanaf dat moment bevindt men zich zonder toestemming van de bewoner in de woning.

Het college heeft een protocol huisbezoeken vastgesteld, waarin al deze waarborgen zijn vastgelegd.

Vraag 8 PvdA:

- Hoe vaak komt het voor dat er niet goed wordt nageleefd?

Antwoord:

Registratie van de preventieve acties vindt niet plaats. Tot onrechtmatigheden komt het in dergelijke situaties niet. Hierdoor zijn voor zover nu is na te gaan in 2021 geen situaties geweest van herstel van de rechtmatige situatie. Voorts zullen er situaties zijn die zich in de verborgenheid afspelen en waarbij het niet naleven (nog) niet aan de oppervlakte is gekomen. Hoeveel gevallen dat zijn is vanzelfsprekend niet bekend.

Vraag 9 PvdA:

- Hoe controleert de gemeente of de maatwerkvoorzieningen veilig, doeltreffend en inwonergegericht zijn?

Antwoord:

Op casusniveau is er een rol voor de sociaal werker en de inwoner zelf om de veiligheid, doeltreffendheid en inwonergegerichtheid van maatwerkvoorzieningen te controleren. Voor een deel van de maatwerkvoorzieningen, zoals de begeleiding van gezinnen of individuen op grond van de Jeugdwet of Wmo, worden doelen en de gegeven ondersteuning ook geëvalueerd samen met de inwoner en zorgaanbieder.

Daarnaast vindt de controle plaats door middel van het contractmanagement, ten aanzien van de Wmo 2015 bij de gemeente, ten aanzien van de Jeugdwet bij SDF. Waar blijkt dat de zorgaanbieders niet conform de contracten leveren met het oog op kwaliteit en kosten, daar bestaat de mogelijkheid tot verbreking van het contract en in uitzonderlijke gevallen strafrechtelijke vervolging.

Vraag 10 PvdA:

- Hoe vaak is er vanaf 2015 een PGB of maatwerkvoorziening ingetrokken?

Antwoord:

Er is sinds 2015 nog nooit een PGB of een maatwerkvoorziening vanwege onrechtmatigheid ingetrokken.

Vraag 11 VVD:

- Waar is de informatie op de website te vinden omtrent een onafhankelijk vertrouwenspersoon, waarnaar de Cliëntenraad is verwezen en wordt hier veel gebruik van gemaakt?

Antwoord:

Bij het schrijven van de brief aan de Cliëntenraad is een tekst op de website over vertrouwenspersonen binnen de Gebiedsteams aangehaald, die ten tijde van het verzenden van de brief al achterhaald was en om die reden niet meer op de website staat. Bij het verzenden van de brief aan de Cliëntenraad is helaas verzuimd om de brief op dit punt aan te passen.

Op dit moment wordt de Onafhankelijke Cliënt Ondersteuning (OCO) opnieuw georganiseerd, waarvan het de bedoeling is dat dit gaat gelden in de volle breedte van het sociaal domein, dus inclusief Participatiewet.

Een dergelijke onafhankelijke cliëntondersteuner kan als onafhankelijk vertrouwenspersoon optreden, of kan verwijzen naar een andere onafhankelijke vertrouwenspersoon als dat voor de inwoner beter is.

De raad zal binnenkort nader worden geïnformeerd over (het inkooptraject van) de onafhankelijke cliëntondersteuning.

De Cliëntenraad zal hierover, onder het aanbieden van excuses voor de eerdere ommissie, worden ingelicht.

Met vriendelijke groet,

Jeen Jager
Beleidsontwikkelaar Inkomensvoorziening/Naleving